

Hyvinvointiyhteiskunnan kunto-ohjelma

Resepti pohjoismaisen mallin pelastamiseksi Suomessa

Jyri Häkämies

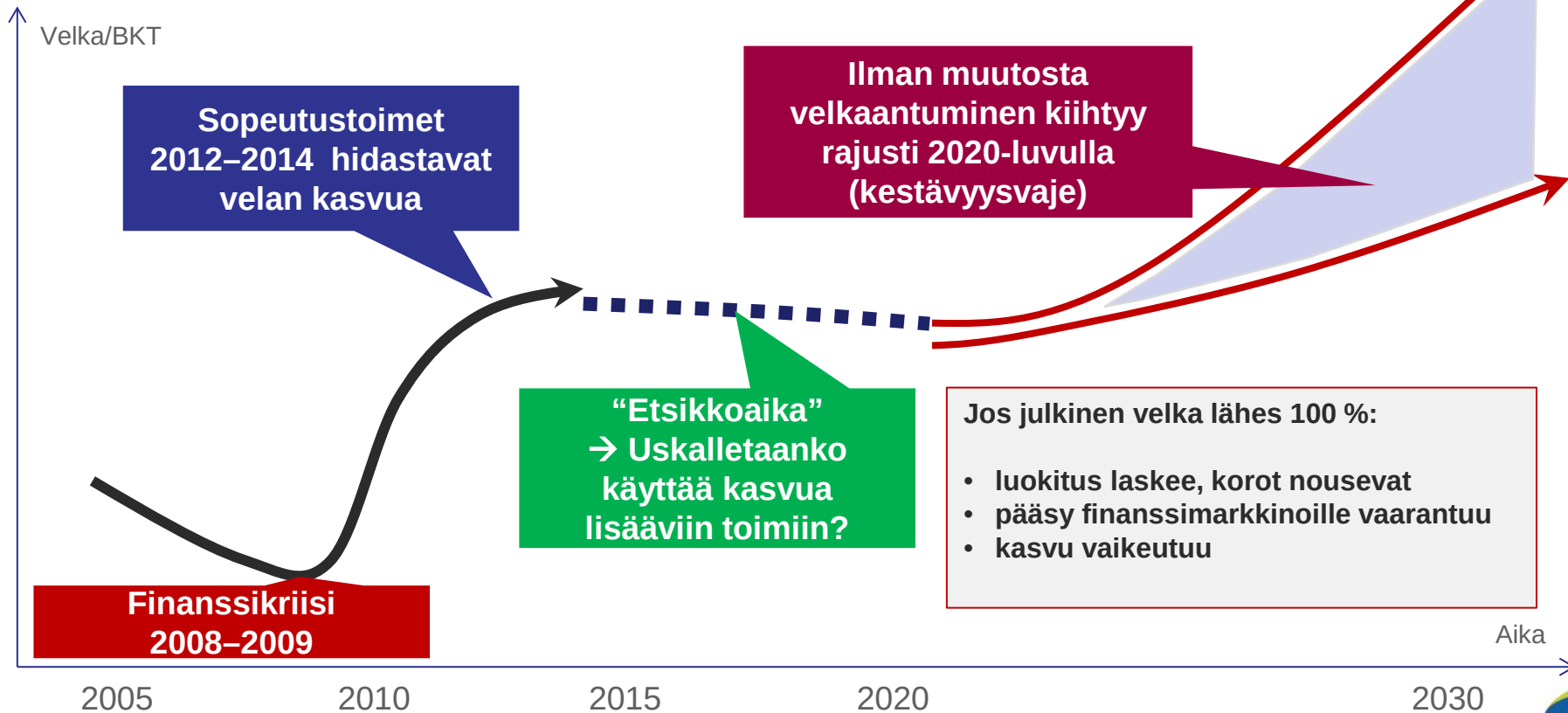
Miksi EK aktiivinen hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa?

- Yksityinen sektori ei jaksa vetää perässään alati paisuvaa julkista sektoria
 - Hyvinvointiyhteiskunta on arvokas elinkeinoelämälle, kun se on kestävällä pohjalla
 - Suomi velkaantuu ja verot paisuvat hallitsemattomasti
 - Suomi tarvitsee 200 000 yksityisrahoitteista työpaikkaa
- Hyvinvointi voidaan pelastaa vain tekemällä selviä valintoja ja luomalla kasvua

1. Yhteinen tilannekuva

- **Velkaantumisen kierre tulee katkaista**
- **Veronkorotusten tie on kuljettu loppuun**
- **Työllisyysaste on ratkaiseva mittari kestävyysvajeen hoitamisessa**

Tulevaisuuden hyvinvointi vaatii toimia heti

Tarvitaan hyvinvointiyhteiskunnan kunto-ohjelma

Työtä lisäämällä puolet kestävyysvajeesta

Jussi Mustonen

2. Työn tekeminen aina kannattavaksi

Työn verotusta
tulee keventää
4 mrd eurolla

Kuntaverojen
nousu on
tulpattava
"äyrikatolla"

Työmarkkinoita on
rasvattava
rohkeilla
uudistuksilla

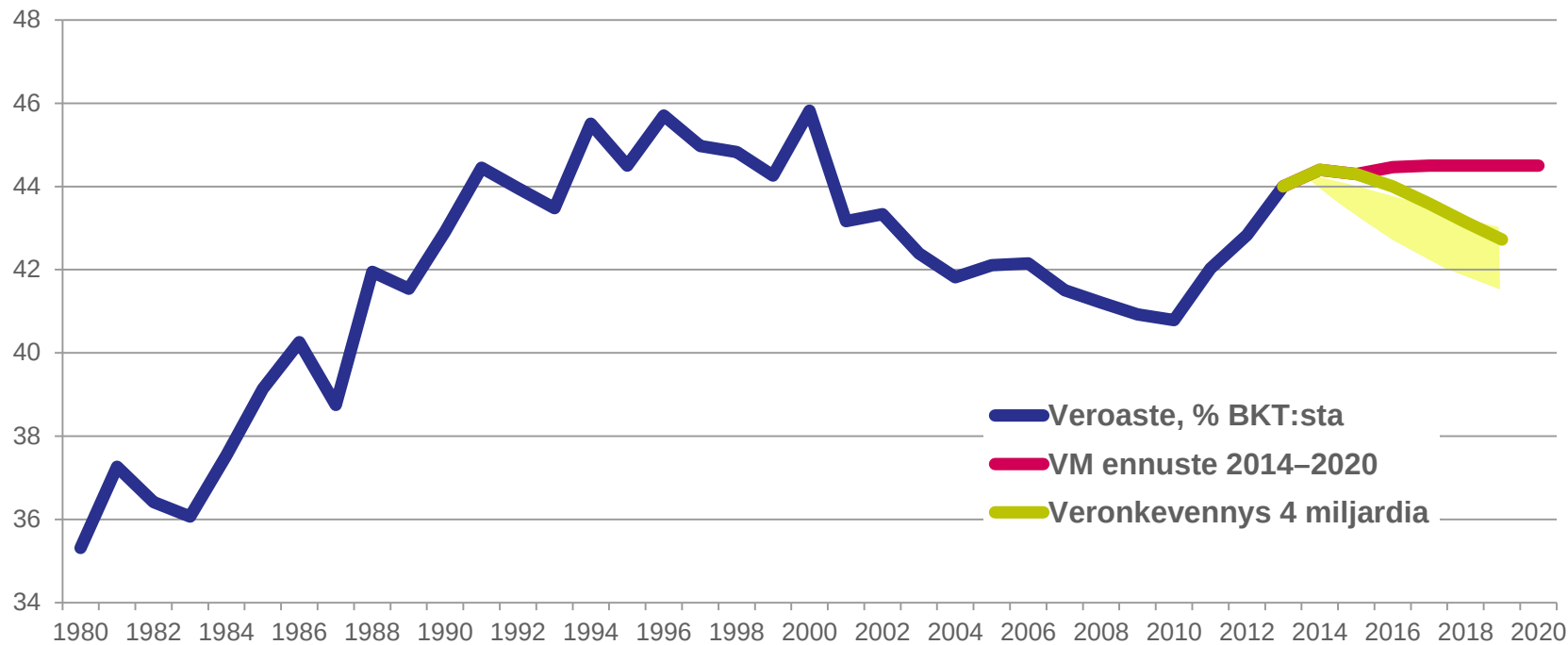
Kestävyys-
vaikutus
3–5 mrd

"Onko sattumaa, että Ruotsissa ja Saksassa talous ja työllisyys ovat kehittyneet selvästi myönteisemmin kuin Suomessa?"

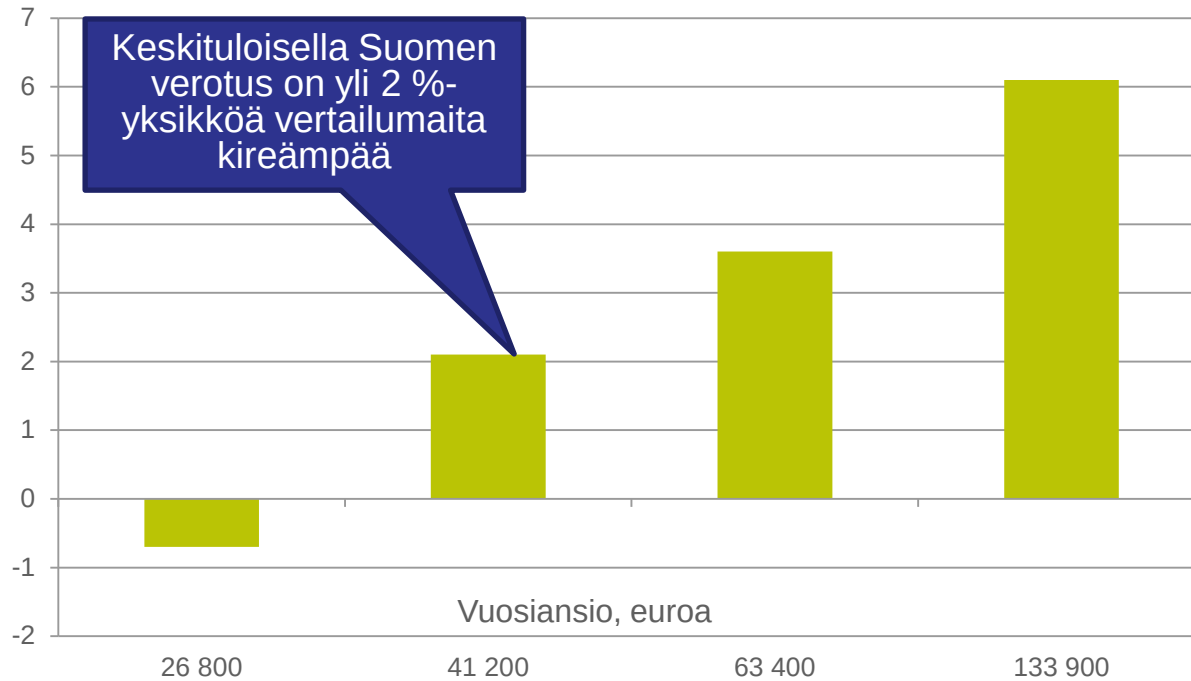
Yhteenveto EK:n verotavoitteista

- Suomen veroaste on noussut viime vuosina selvästi
 - Erityisesti työn verotus on kansainvälisessä vertailussa kireää ja sen progressio jyrkkää
 - Työn verotus on talouskasvun kannalta haitallisimpia veromuotoja
 - Yritysverotuksen kilpailukyky säilytettävä sekä verotuksen ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta parannettava
 - Yrittämisen ja omistajuuden verokannusteita parannettava
- **EK:n tavoite vaalikaudelle 2015–2019:**
 - Veroaste tulee kääntää laskuun ennen kaikkea tuloverotuksen kevennyksillä
 - Tavoitteena noin 4 miljardin euron tuloverokevennykset

Veroaste

Suomessa työn verotus on vertailumaita kireämpää jo keskituloisilla

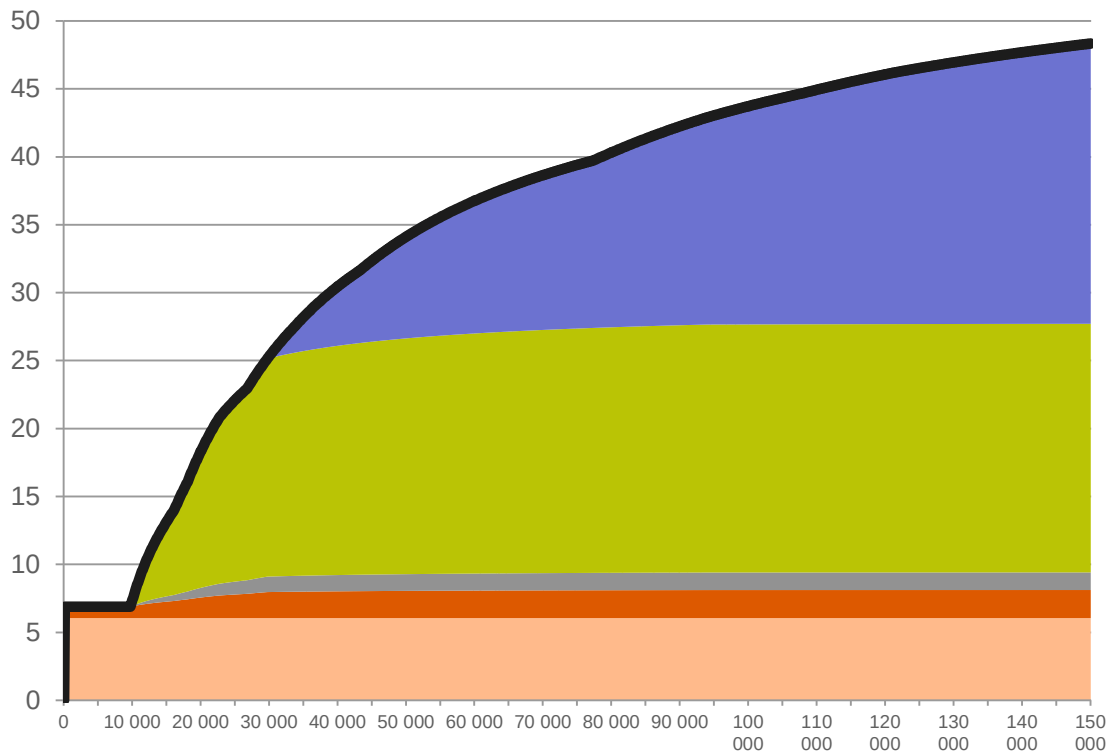

Suomen ja eurooppalaisten vertailumaiden* erotus, %-yksikköä
Lähde: Veronmaksajat 2014

* Alankomaat, Belgia, Britannia, Espanja, Italia, Itävalta, Norja, Ranska, Ruotsi, Saksa, Sveitsi, Tanska, Viro

Palkansaajan verotus eri tulotasoilla

Eri verolajien kertymät, arvio vuodelle 2014

Tuotto yhteensä

Valtionvero

6,0 mrd.

Kunnallisvero

18,3 mrd.

Kirkollisvero

0,9 mrd.

Sairausvakuutus

1,8 mrd.

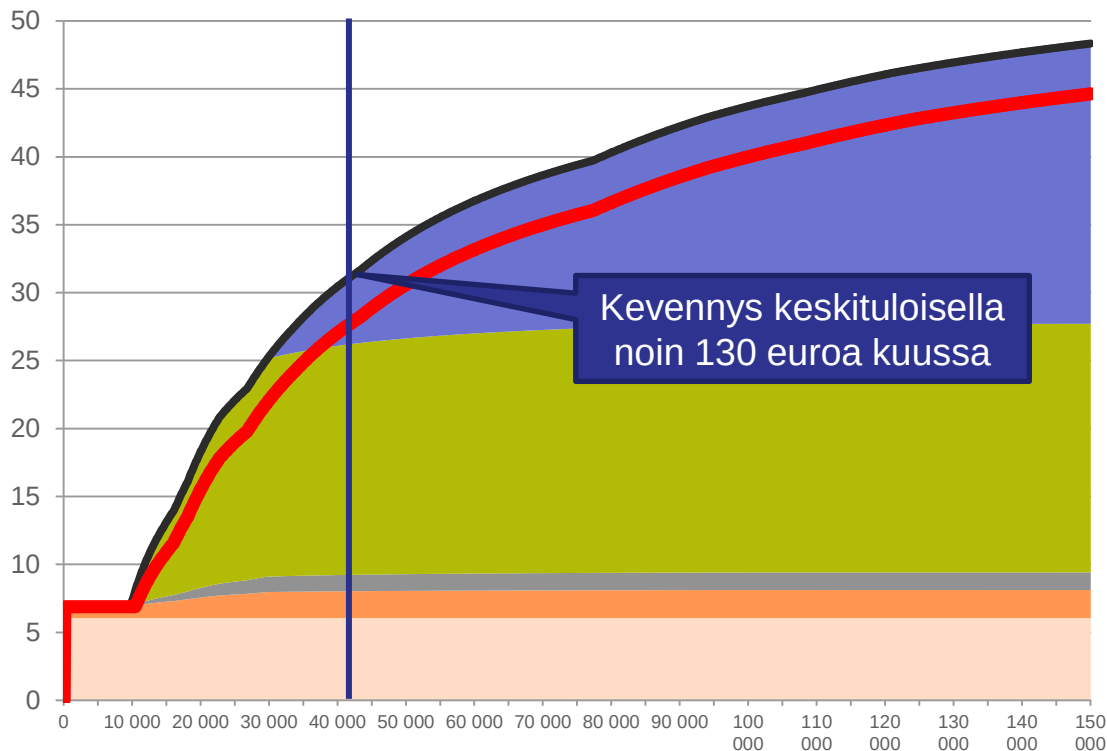
Eläke- ja
työttömyysvakuutus

4,5 mrd.

YHTEENSÄ

Esimerkki noin 4 mrd. euron veronkevennyksestä

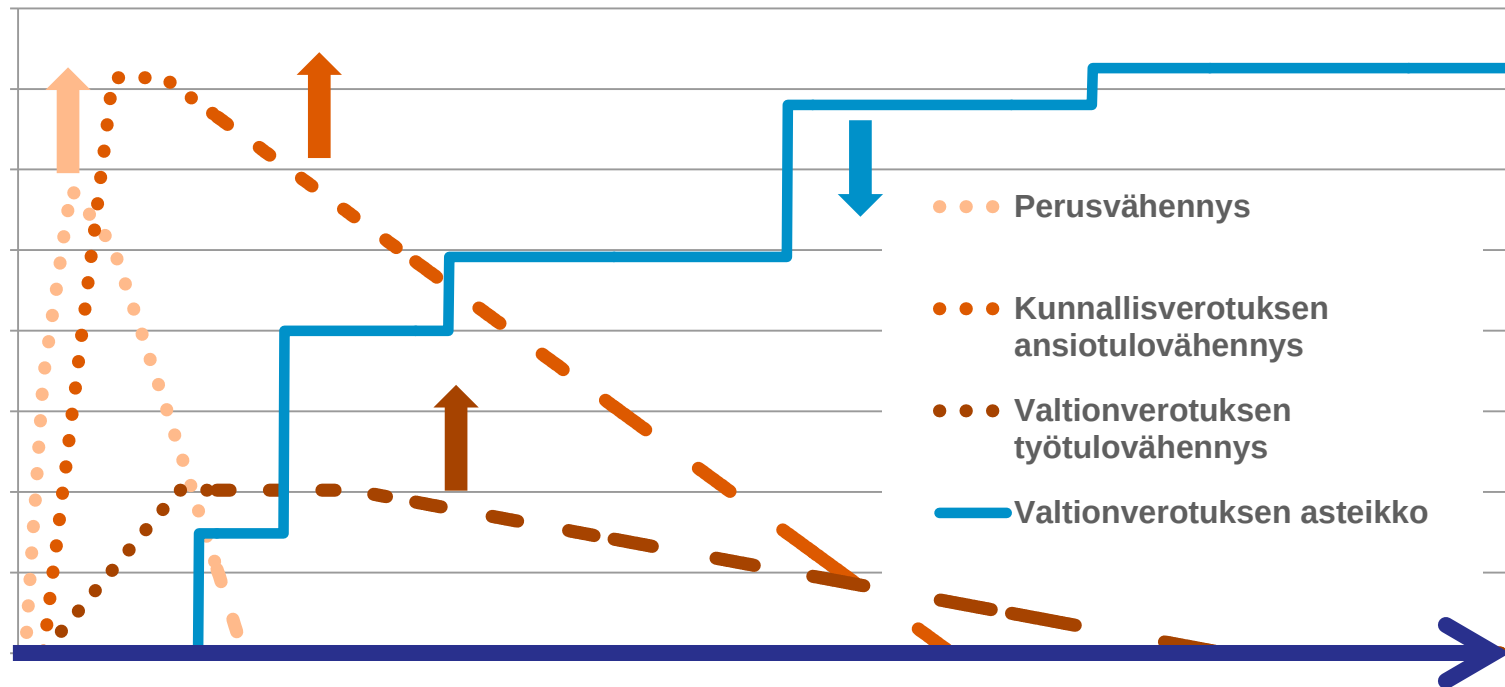
Palkansaajien tuloveroprosentteja (valtio + kunta) lasketaan 4 %-yksikköä

Tuotto yhteensä

Valtionvero	6,0 mrd.
Kunnallisvero	18,3 mrd.
Kirkollisvero	0,9 mrd.
Sairausvakuutus	1,8 mrd.
Eläke- ja työttömyysvakuutus	4,5 mrd.
YHTEENSÄ	

Esimerkkejä veronkevennyksen toteuttamistavasta (valtio n. 2 mrd. + kunta n. 2 mrd.)

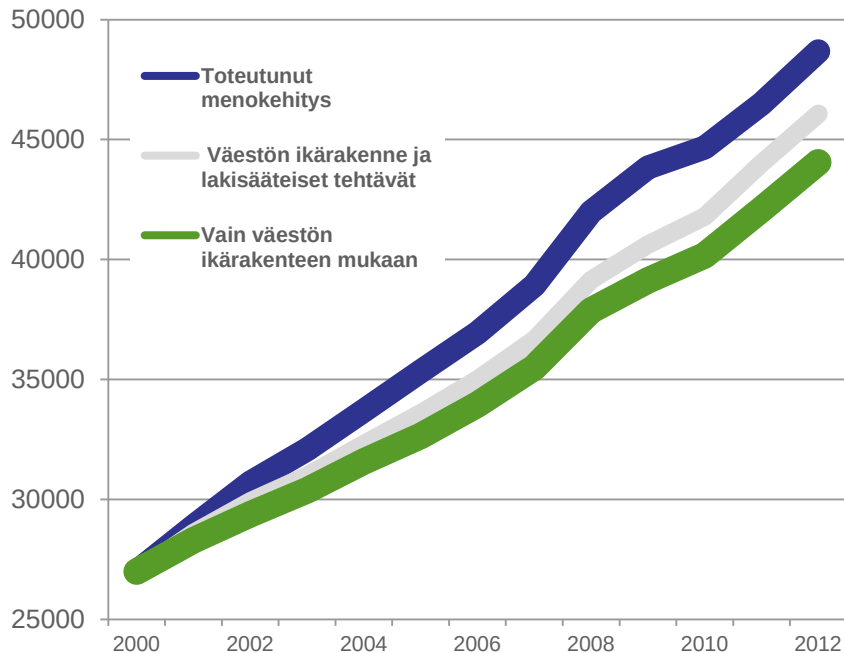
Vuosisansio

Miten menojen kasvu taitetaan vaarantamatta hyvinvointia?

Kai Mykkänen

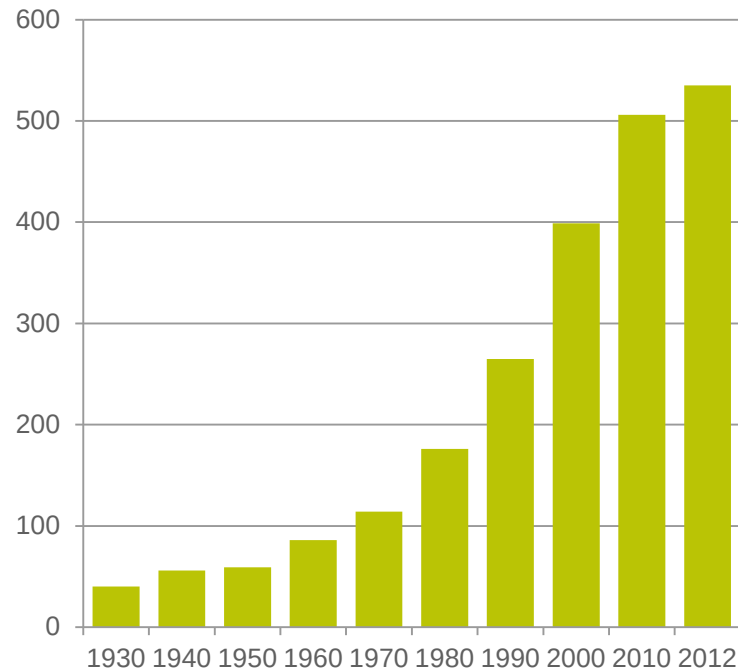
Julkiset palvelumenot ovat paisuneet 2000-luvulla

Julkiset palvelumenot 2000–2012, milj. €

Lähde: ETLA

Kuntien tehtävien lukumäärä 1930–2012

Lähde: VM, Kuntien tehtävien kartoitus, 2013

Päätöksiä, jotka ovat julkisten palvelujen paisumisen taustalla

A) Esimerkkejä valtion kunnille säätämistä tehtävistä ja velvoitteista vuosina 2001–2012

milj €/v,
2012 tasolla

• Mielenterveystyön kehittäminen	238
• Hoitotakuu	209
• Lasten esiopetus	204
• Vanhustenhuollon laatusuositukset	195
• Terveystieteiden tutkimus	101
• Lasten aamu- ja iltapäivätoiminta	98
• Keski-asteen koulutus	82

Tehtävien toteuttaminen tai palvelujen saatavuus määräajassa on määritelty seuraaville velvoitteille:

- Erikoissairaanhoidon hoitoon pääsy
- Perusterveydenhuollon hoitoon pääsy
- Päiväkotihoidon
- Perhepäivähoito
- Ammattikorkeakoulun ylläpitäminen
- Laitoshuolto
- Asumispalvelut (sosiaalihoitolaki)
- Avohuolto (lastensuojelulaki)
- Toimeentulotuen r

Lakisääteiset, mutta kunnalle vapaaehtoiset tehtävät:

Tehtävä on lakisääteinen, mutta kunnalle vapaaehtoinen

- Tietotoimituksen vireillepano eräissä tapauksissa
- Yksityistietotoimituksen erät tehtävät (3 tehtävää)
- Liikenteen ohjauksen toteuttaminen

Laki, johon tehtävä perustuu

- Laki yksityisistä teistä ja kiinteistönmuodostamislaki
- Laki yksityisistä teistä
- Tieliikennelaki
- Tieliikennelaki
- Kiinteistörekisterilaki 392/1985

C) Valtion menoja lisääviä etuuksien merkittäviä korotuksia 2000-luvulla:

milj €/v 2012
tasolla

• Peruspäivärahojen 100 euron tasokorotus	348
• Kansaneläkkeen tasokorotus	160
• Kuntien kalleusluokituksen poistaminen	125

B) Kuntia velvoittavia normeja (henkilöstömitoitus, kelpoisuusehdot, ryhmäkoot, takuut, määräajat)

Henkilöstöä koskevia velvoitteita liittyy yli sataan kunnan tehtävään

Henkilöstömäärä on määritelty seuraavissa:

- Laitoshuolto
- Sijaishuolto
- Kasvatus- ja perheneuvonta
- Etsivä nuorisotyö
- Kunnan kulttuuritoiminta (yleinen kulttuuritoiminta)

Hallituksen tekemä ei riitä, ja verot nousevat liikaa

1) Tavoitteena oli karsia kuntien tehtäviä ja velvoitteita 1 miljardilla eurolla

→ Kasaan saataneen korkeintaan puolet

2) "Toinen kuntamiljardi" (valtionosuuksien leikkaukset ilman tehtävien karsintaa) kiihdyttämässä kuntaverojen nousua

3) Sote-ratkaisussa ei eväitä säästöihin

4) Kilpailun edistäminen ei juuri etene, sote-palveluissa uhkana takapakki

5) Julkiset digi-palvelut kehittyneet hitaasti, määrätietoisuus puuttuu

6) Työllisyyden parantamistoimet jäämässä vajaiksi, eläkeuudistus ainoa lupaava

Hallituksen tavoittelemat kestävyys-toimet	Kestävyys-vaikutus, % BKT:sta	Kestävyys-vaikutus, mittaluokka, mrd € v. 2013 BKT:n tasossa
Kuntien tehtävien karsinta	-0,5	1 mrd €
Kuntien omaehtoiset sopeutukset	-0,5	1 mrd €
Palveluiden tuottavuus	-1,4	3 mrd €
Työn tarjonta	-1,4	3 mrd €
Rakennetyöttömyys	-0,3	0,5 mrd €
Talouden tuotanto-potentiaali	-0,6	1 md €
Yhteensä	-4,7	9 - 10 mrd €

3. Rönсыjä karsimalla pelastetaan olennainen

Karsitaan 2/3 2000-luvun rönсыistä palveluiden laajuuteen

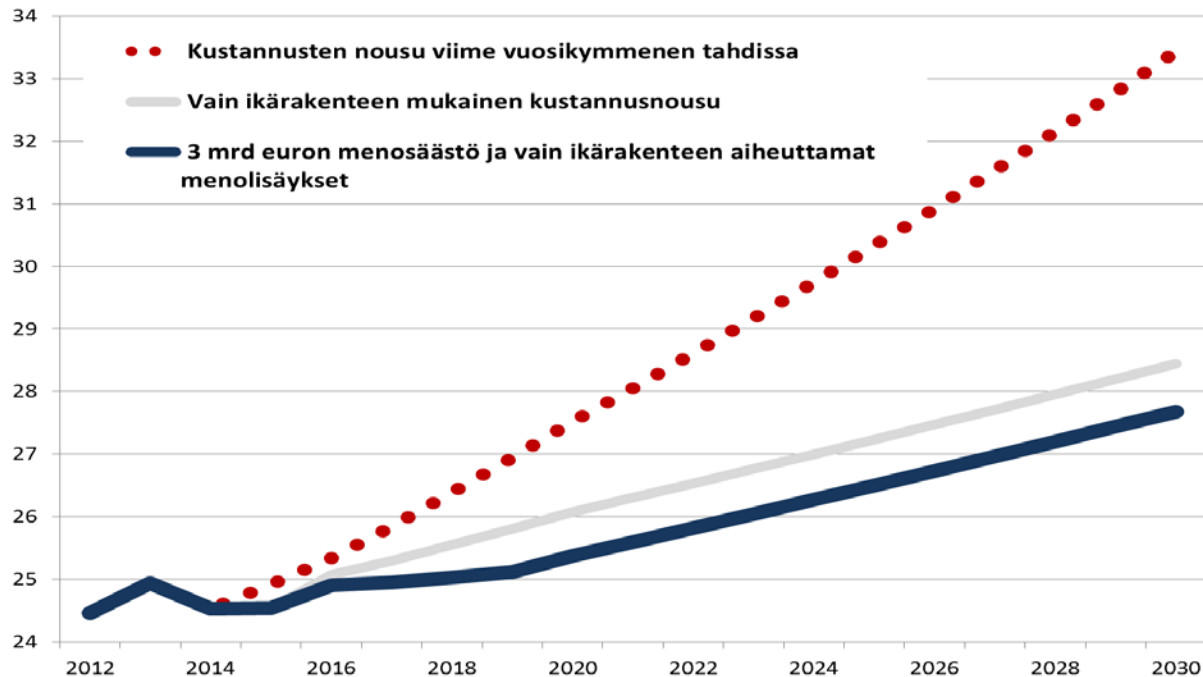
Säästö
3 mrd

Pysäytetään palvelujen paisuminen
(jos lisätään tehtäviä, on luovuttava samalla jostakin vanhasta)

Kestävyyss-
vaikutus
2–4 mrd

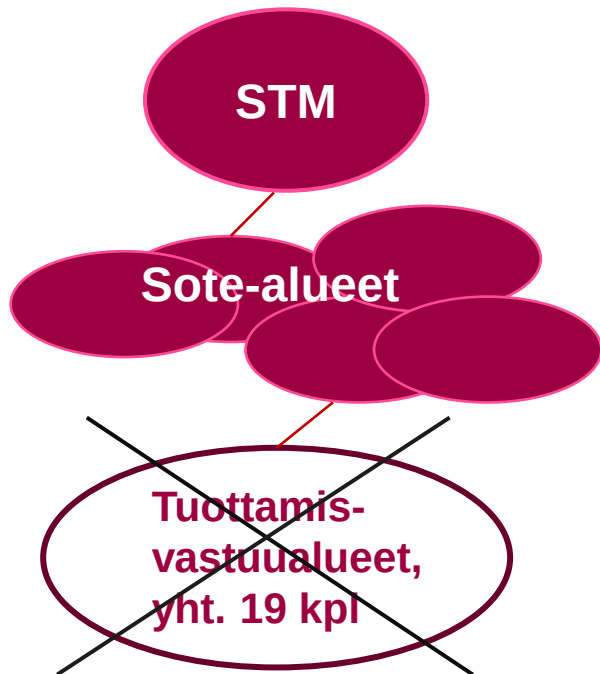
Julkisten palvelumenojen kasvua on hillittävä

Prosenttia BKT:sta

4. Sote-ratkaisu oikeille raiteille

Hallituksen malli

EK:n malli

Sote-alueille tarvitaan:

- Budjettirajoite ja selkeä raja julkisen palvelun katalogista
- Vuosittainen tuottavuustavoite
- Mandaatti optimoida palvelut toimijoiden kotiinpäin vedosta riippumatta
- Tuotannosta riippumattomat omistajat

5. Reilulla kilpailulla paremmat palvelut

Kilpailutuksilla on
jo korjattu
kestävyysvajetta
1,5–3 mrd €

Annetaan ihmisten
valita useammin,
mistä palvelunsa
hakevat

Julkisen tuotannon
kustannukset
avattava
vertailukelpoisiksi

6. Digi-palveluiden avulla on varaa parempaan

- Fyysisiä palveluita voidaan korvata digitaalisilla esim. terveydenhuollossa ja opetuksessa
 - Monet käynnit ja paperinpyörytykset korvattavissa omaehtoisella asioinnilla "verkkolaskureissa"
 - Tietokantojen yhteisapelillä vältetään turhat tuplauseit ja tehottomat kyselyt
- Kielletään julkista sektoria kysymästä samaa asiaa kahteen kertaan
- Tuetaan digi-palveluita porrastamalla palvelumaksut

Vauhtia kasvuun ja rakenteet kuntoon

